

СТАНОВИЩЕ НА ФГВБ ПО КТБ ФАЙЛС

Представеният материал, наричан по-нататък КТБФ, показва, независимо от другите му достойнства, липса на познания за действащото банково законодателство, както и, в по-генерален план, за търговското банкерство. Става въпрос за непознаване на Закона за кредитните институции /ЗКИ/, на наредбите на БНБ за прилагане на този закон, както и на Закона за банковата несъстоятелност /ЗБН/. Редица твърдения и изводи, особено тези, които се отнасят до „разграбване” на активи на КТБ след обявяването ѝ в несъстоятелност, са произволни, неаргументирани и противоречат на фактите.

На 6 ноември 2014 г. Управителният съвет на Българската народна банка установява отрицателна стойност на собствения капитал на КТБ, определен според Регламент (ЕС) № 575/2013, в размер на минус 3 745 313 хил. лв., както и че банката не отговаря на капиталовите изисквания, съгласно чл. 92 от Регламент (ЕС) № 575/2013 поради обезценки на активи на КТБ в общ размер на 4 222 млн. лева и отнема лиценза за извършване на банкова дейност. КТБ е обявена за неплатежоспособна и несъстоятелна със съдебно решение на 22 април 2015 г. С това решение съдът е приел, че несъстоятелността на банката е била факт още при налагане на специалния надзор от страна на БНБ на 20 юни 2014 г.

Основната причина за изпадането в несъстоятелностна КТБ е изцяло порочният модел на управление на банката. Този модел противоречи на изискванията за разумно търговско банкерство. Разумното търговско банкерство изисква паричният ресурс на банката, който в огромната си част - над 90 на сто, е привлечен от вложители, да се предоставя като кредити само на лица с доказана кредитоспособност /способност да върнат кредита/ и по принцип срещу надеждни обезпечения с ясно установима пазарна стойност.

Съвсем друга е била практиката във фалиралата КТБ. Масово, системно и постоянно са предоставяни кредити на лица с недоказана кредитоспособност. Голяма част от кредитополучателите са лица, които са свързани с основния акционер на банката, съответно председател на надзорния ѝ съвет Цветан Василев, и трябва да се квалифицират като подставени лица по смисъла на чл. 103, ал.1, т. 3 от ЗКИ. Чрез тези подставени лица са заобикаляни разпоредбите на закона, които се отнасят до вътрешните кредити. Дори когато формално за част от кредитите са учредени обезпечения, голяма част от тези обезпечения реално, не са надеждни обезпечения, тъй като по правило са се свеждали до залог на вземания, включително и бъдещи такива, по разплащателни сметки в самата банка. Салдата по тези сметки не са били фиксирани по размер, съответно блокирани, те са били изцяло на разположение на титулярите и в нито един момент не са могли да послужат като реално обезпечение при неизпълнение по кредитното

задължение. Нарушавани са грубо и системно действащите до влизане в сила на Регламент 575/2013 наредби на БНБ. Става въпрос за Наредба № 7, Наредба № 8 и Наредба № 9, които уреждат съответно изискванията за големите кредитни експозиции, за капиталовата адекватност и за рисковото класифициране и провизиране на кредитите.

Твърденията на Цветан Василев, че КТБ е кредитирала инвестиционно чрез използването на инструменти като т. нар. SPV /special purpose vehicles/ са карикатурно непрофесионални и очевидно трябва да се отнесат към защитната пропаганда, която той масово тиражира в определени медии. Такива инструменти поначало означават дялово финансово, съответно рисково инвестиране. Търговска банка не може да се превърне в рисков инвеститор, набраният от вложителите ресурс не може да стане рисков капитал /venture capital/, без да се влезе в грубо противоречие с изискванията на банковото законодателство. До влизането в сила на Регламент 575/2013 г. ЗКИ изрично ограничаваше дяловото инвестиране на търговска банка в дружества от нефинансовия сектор до половината от собствения ѝ капитал /вж. чл. 47, вече отменен/. Тъй като собственият капитал на банката се осигурява предимно от нейните акционери, правилото на посочената разпоредба означава категорична забрана ресурс на вложителите да се инвестира в дялови участия извън финансовия сектор. Подобни ограничителни разпоредби сега съдържа и чл. 89-90 от Регламента, който урежда квалифицираните дялови участия извън финансовия сектор. Предвижда се и изключително високо рисково тегло – 1250 процента за участия, които надхвърлят лимитите, установени в регламента.

Пряката управленска и юридическа отговорност за нарушенията и за фалита на КТБ и съответно за вредите, причинени на нейните вложители и други кредитори, носи мениджмънтът на банката /администраторите по смисъла на § 1, т. 1 от ДР на ЗКИ/ и най-вече председателят на надзорния съвет, който е и притежател на капитала на основния акционер в банката – дружеството „Бромак”. Всички данни и документи, включително докладите на Българската Народна Банка, на Временната парламентарна комисия и на разследващата компания „Аликс партньрс”, ясно доказват това. В този смисъл твърденията за участие на други лица в източването на този ресурс, които не са доказани с конкретни данни и документи, остават в сферата на политическите и журналистически внушения.

Именно администраторите на банката ще отговарят имуществено за вредите, които са причинили на вложителите и другите кредитори по иска, който предстои да бъде заведен от синдика по реда на чл. 57, ал.2 от ЗБН.

Банката е кредитирала активи и бизнеси, върху които тя няма права, но които впоследствие се оказва, че се управляват и контролират от Василев. Пример за това е сделката на Цветан Василев с Луврие.

В този смисъл прокарваната в КТБФ защитна теза в полза на Василев, че „схемата от подставени лица е използвана за заобикаляна на законовите забрани за кредитиране на свързани лица, но за запазване на парите в композицията от банка и фирми“, и че „тук не става въпрос за директно ограбване на вложителите“ е не само несъстоятелна, но и противоречи на всичко изложено като факти в КТБФ. Доказателство за

несъстоятелността на тази теза е и фактът, че Василев и контролираните от него фирми – кредитополучатели, не само не са погасили нито един кредит или върнали поне един от придобитите с кредити от КТБ активи в масата на несъстоятелността, но и с всякакви средства се борят да направят невъзможно това да стане, в противодействие на активните действия на синдика. Към 31.12.2016 г. делът на редовните кредити в кредитния портфейл на КТБ е в размер на 0.52% КТБФ не дава ясен отговор на въпроса, кои са пряко ощетените лица от фалита на КТБ. Например бюджетните организации, които са имали средства по сметки в КТБ, са били обезпечени кредитори, тъй като вземанията им са обезпечени с държавни ценни книжа според изискванията на чл. 152 от Закона за публичните финанси, който влезе в действие преди фалита на банката. В този смисъл държавният и общинските бюджетине са ощетени. От друга страна, държавата е кредитор на Фонда по предоставения заем за покриване на претенциите на гарантираните вложители. Този кредит ще бъде изцяло възстановен от Фонда с лихва в размер на 2.95%. В края на миналата година Фондът преведе на бюджета 1,145 милиарда лева като погашение по заема, а общият размер на лихвите, които Фондът е платил е над 65 млн. лева. На 15.04.2017 г. предстои ново плащане в размер на 38 млн. лева лихви.

Ощетени лица са всички необезпечени кредитори на банката. Очевидно е, че средствата от масата на несъстоятелността са крайно недостатъчни и ще стигнат само за частично удовлетворяване на част от кредиторите на КТБ. Според приложимите разпоредби на ЗБН към процеса по несъстоятелност на КТБ, това са вложителите с негарантиран размер на влоговете и Фондът, който след изплащане на гарантираните влогове се превърна в основен кредитор на фалиралата банка. Тези лица са на един ред и ще получат съразмерно, т.е. равен процент удовлетворяване от масата на несъстоятелността. Всички останали кредитори от по-долните редове ще загубят своите вземания. Този резултат е изцяло в съответствие с целта на ЗБН за справедливо удовлетворяване основните заинтересовани лица - вложителите, като основната, най-важна част от кредиторите на банката. Но частичното удовлетворяване на тази категория кредитори означава, че те също ще понесат значителни загуби – вероятно между 70 и 85 на сто от номиналния размер на вземанията си.

Самото обявяване на банката в несъстоятелност доказва, че голяма част от активите ѝ са невъзстановими и сумата на пасивите надхвърля сумата на активите (отрицателен капитал). Това се отнася най-вече за най-значимите по размер и относителен дял активи – кредитите. Именно поради тяхната необезпеченост и неплатежоспособността на длъжниците, резултат от „иновативния“ мениджмънт на Василев, те практически са пари, които са „потънали в пясъка“. Това е ясно потвърдено в оценката, която, съгласно чл. 52 от ЗБН, извърши „ПрайсуотърхаусКупърс“. Общата стойност на активите на банката към датата на обявяване на КТБ в несъстоятелност е 1 милиард и 378 милиона лева, от които парични средства на каса, в БНБ и по сметка на синдика 436 милион лева и кредитен портфейл 591 милиона лева, като множество кредити са оценени с нулева стойност. Именно с тези стойности трябва да се съпоставя резултатът от усилията на синдика и на Фонда за увеличаване на масата на несъстоятелността чрез събиране на кредитите, осребряването

на активи и разваляне на прихващания. Не е коректно внушението на КТБФ, че размерът на масата на несъстоятелността трябва да се съпоставя с номиналния размер на кредитите, раздадени от банката. При състоянието на КТБ, което е установено по професионален начин и от консултантската компания, невъзстановимостта на огромната част от активите е неизбежна.

Ясно доказателство за изключително лошото състояние на активите на КТБ към момента на обявяването от съда на банката за несъстоятелна /22 април 2015 г./, е липсата на интерес от страна на други български или чуждестранни банки за закупуване на банката като по предприятие по реда на чл. 91 и 92 от ЗБН. Както липсата на рефинансиранния на кредити, така и обстоятелството, че няма потенциални купувачи на фалиралото банково предприятие като цяло или на части, отново доказва, че кредитният портфейл в огромната си част е обезценен и невъзстановим.

В КТБФ се пропуска фактът, че по време на специалния надзор между клиенти на Банката се осъществяват цесии на вземания по влогове и последвали прихващания в размер на около 850 млн. лева. Като резултат от тези прихващания, са освободени множество обезпечения и така е увредена масата на несъстоятелността. Това допълнително влоши ситуацията и затрудни работата на синдика. Сега синдикът трябва да води множество дела за обявяване на тези прихващания за недействителни по отношение на кредиторите на несъстоятелността, което отнема средства и време, а положителният резултат от тези искиви производства не е гарантиран. Стои въпросът и какво може да се събере от тези длъжници при положителен изход от делата.

На редица места в материала се внушава тезата за неефективно управление на несъстоятелността, за мудността на синдиците и пр. Само за сведение ви предоставяме следната информация за предприетите към момента действия от синдиците:

ВИД ПРОИЗВОДСТВО	МАТЕРИАЛЕН ИНТЕРЕС (в хил. лева)
Пристъпване към изпълнение по реда на Закона за особените залози	345 126
Производства по несъстоятелност	3 919 873
Заповедни производства по реда на чл. 417	2 544 824
Издадени изпълнителни листове и заповеди за незабавно изпълнение	2 504 681
Образувани изпълнителни производства	2 420 009
Обезпечителни производства срещу длъжници на банката и/или солидарни длъжници	437 002
Искиви производства (осъдителни искиве срещу длъжници/солидарни длъжници, установителни искиве по	1 568 541

чл. 422 от ГПК, отменителни искиове срещу действия и сделки на длъжници в банката и други производства)	
Искиове срещу бивши администратори на банката	36 226
Искиове по чл. 60а от ЗБН за връщане на имущество с произход от банката	481 494
Оспорени прихващания	448 164

При анализ на съдържащата се в таблицата информация относно материалния интерес на предприятиите от синдика действия във връзка със събиране и обезпечаване вземанията на банката следва да се отчете фактът, че синдикът използва всички позволени от закона способности за събиране и обезпечаване на вземания, поради което в някои от случаите едно и също вземане е било предмет на заповедно производство и издаден изпълнителен лист и в същото време се събира в рамките на универсално принудително изпълнение и/или по реда на ЗОЗ, както и едно и също вземане се събира от различни задължени по кредита лица по различен процесуален ред с цел да се осигури по-голям процент събираемост на дълга.

Отделно от всички заведени дела банката е предявила искиове и срещу „КПМГ България“ ООД, което дружество е извършвало одити на КТБ АД през периода 2009-2014 г. Една от причините за състоянието на КТБ АД са неправилните констатации относно реалното състояние на банката, които са направени от „КПМГ България“ ООД.

Всички съдебни производства са предприети съобразно действащото в Република България законодателство. Тъй като основната част от активите на банката, както и седалището на нелоялните длъжници на банката са на територията на Република България, делата се водят пред българските съдилища. Производството е състезателно и протича в основната си част в няколко съдебни заседания и на три инстанции. Тази процедура не може да бъде избегната по никакъв начин. Резултатът от всички стъпки, които са предприети съобразно действащото законодателство, са функцията от решенията на съдилищата в съответните юрисдикции и основно от съдилищата в Република България, с оглед на което резултати по водените съдебни дела могат да се очакват в един бъдещ период от време (вероятно след години). Няма лице или лица в света, които веднага да отидат и да приберат „отклонените“ от банката активи, тъй като всички действия по попълване масата на несъстоятелността са съобразени с действащото законодателство. Следва да се има предвид и обстоятелството, че синдикът прилага новите процедури в законодателството, по които няма съдебна практика.

Категорично невярна и непочиваща на никакви факти е тезата, че активи на банката се разпределят /разграбват/ след обявяването ѝ в несъстоятелност и се предоставят на конкретни лица. Това е просто едно голословно твърдение. Със самото решение на съда за откриване на производство по несъстоятелност, съгласно чл. 13 от ЗБН, съдът налага общ заповед и възбрана върху всички активи, върху цялото имущество

на банката. Така имуществото е блокирано, с него не са възможни никакви сделки и разходи, освен за покриване на разностите по несъстоятелността. Имуществото на банката подлежи на осребряване по реда на ЗБН съобразно одобрената от Фонда програма за осребряване. Тази програма е одобрена в края на 2016 година и процедурите по търгове с тайно и явно наддаване и публична продажба вече са започнали. Всички тези процедури са състезателни и не се допуска възможността да се продават активи чрез пряко договаряне. В този смисъл няма никакви доказателства, че активи на банката се концентрират при определени лица. Освен това деликатно се пропуска фактът, че споменатите „активи“ никога не са принадлежали на банката – БТК, Дунарит, Авионамс, Булгартабак, сградата на София прес и т.н.

От другите „много примери за вторично ограбване на фалиралата КТБ“ се споменава само един със следното обяснение: „печатницата на Пеевски, от която КТБ очаква над 100 млн. лева, се продава от съдия изпълнител за 2 млн. лева, вдигната впоследствие на 4 млн. лв.“. И къде е тук разграбването, след като печатницата, ипотекирана в полза на КТБ, се продава от съдебен изпълнител по реда на ГПК на публична продажба? Ако имотът е много ценен, защо няма конкуренция на купувачи, които да наддават за него? И кои са другите „много примери“?

В КТБФ липсва анализ на оповестения списък на длъжниците на банката. В крайна сметка именно чрез кредитирането на тези лица са нанесени щети на банката и на нейните вложители.

Материалът изобщо не обсъжда важния въпрос за предявения иск от Комисията за отнемане на незаконно придобито имущество срещу Цветан Василев. Искът е в огромен размер и ако резултатът от делото е успешен за комисията, има правни възможности от отнетото имущество да се прехвърлят средства в масата на несъстоятелността и така да се стигне до обществено справедливия резултат основният причинител на щетите на КТБ да обезщети нейните кредитори.

Независимо от голословните твърдения за някакво „вторично преразпределение“ и „ограбване“ на активите на затворената банка и „вината“ на синдиците и на Фонда за това в края на материала авторите на КТБФ все пак стигат до единствено правилния извод за причините за фалита на банката и за невъзможността предоставените кредити да бъдат събрани в голямата си част:

„И още нещо - кредитите на КТБ към всички тези специални проекти не са били надлежно обезпечени, което е и основната причина сега банката да няма контрол над реални активи и да трябва да се бори чрез вкарване на кухи дружества в несъстоятелност. Поради тази същата причина важни активи като „Булгартабак“, „Техномаркет“, „Дунарит“, „Авионамс“ и пр. и пр. вече са в ръцете на други собственици, различни от банката. За всички тези практики отговорността е на прякото ръководство на финансовата институция.“